

Metody geografického výzkumu

Cvičení č. 4

Kauzální model

Zadání:

Vytvořte skupinky po 4-5 lidech.

Načrtněte tzv. kauzální model zachycující vzájemné působení jednotlivých proměnných v následujících tématech:

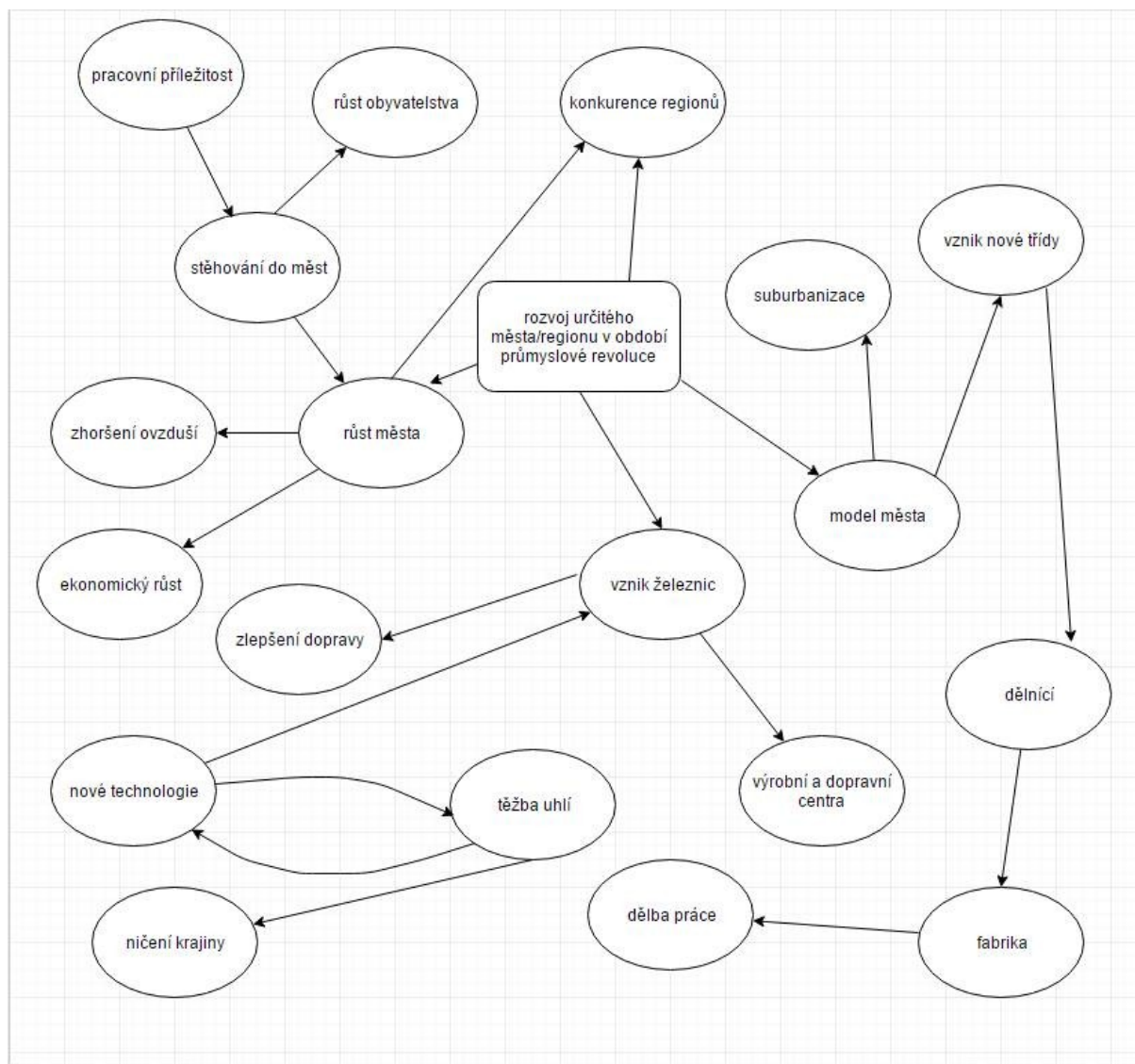
- investiční atraktivita určitého regionu;
- segregace určitého etnika v dané části vnitřního města;
- rozvoj určitého města/regionu v období průmyslové revoluce.

Model vyjádřete graficky diagramem, nicméně je třeba jednotlivé vazby mezi jevy podrobněji popsat.

Zhodnoťte, zda se jedná ve vámi uvedeném případě o informačně otevřený, nebo uzavřený systém a své tvrzení zdůvodněte.

Vypracování:

Zvolené téma – Rozvoj určitého města/regionu v období průmyslové revoluce

Obr. 1 – Kauzální model

Zdroj: Vlastní vypracování

Popis:

Zvolené téma rozvoj určitého města/regionu v období průmyslové revoluce bylo prvně popsáno pro města v Anglii. I my jsme se zkusili zamyslet nad tímto tématem, které jsme zasadili právě do období rozvoje průmyslu v Anglii.

Mezi charakteristické rysy a důsledky tohoto fenoménu jsme zařadili růst města, vznik železnic, model města a konkurence regionů. Všechny zmíněné jsme zařadili na první místo v hierarchii důležitosti. Růst města je výsledkem působení několika faktorů. Nejvýznamnějším je bezesporu stěhování lidí z periferií do měst za vidinou lepší pracovních příležitostí a úrovně života. Samotné stěhování vede k navyšování počtu obyvatel jednotlivých měst postihnutých průmyslovou revolucí. Více lidí hledajících práci vytváří tlak na vznik nových průmyslových zón, které více znečišťují své okolí. Zvětšování měst má samozřejmě i své klady v podobě ekonomického růstu samotného města i jednotlivých obyvatel. Vznik průmyslových měst přinesl i určitou konkurenci mezi regiony, neboť zájem o pracovní sílu stále rostl.

Dalším charakteristickým rysem je vznik železniční sítě, jež prvotně sloužila k dopravě uhlí do průmyslových zón. Právě uhlí je hlavním pilířem průmyslové revoluce. Aby bylo možné lokalizovat, získat a využít uhlí, musely k tomu vzniknout odpovídající technologie/inovace. Tady jsme zařadily cyklus, kdy uhlí je závislé na technologii a naopak technologie jsou závislé na uhlí. Uhlí i technologie jsou příčiny vzniku železnic. Železniční síť sama o sobě změnila pojetí vzdálenosti a spojila vzdálená místa, tedy obecně zlepšila dopravu. Dalším důsledkem je vznik dopravních a výrobních center. Dopravní centra vznikala například v přístavištích při překládce zboží z železnice na dopravní loď nebo jako dopravní uzly mezi několika jinými centry/městy. Výrobní centra budou charakterizována pro tuto dobu jako velká urbanizovaná města s průmyslovými částmi, odkud se zboží exportuje dále ke spotřebitelům.

Zajímavým důsledkem rozvoje měst/regionu za průmyslové revoluce je vznik tzv. městského modelu, kdy se velké množství pracujících lidí/dělníků stěhuje co nejbližší průmyslovým zónám. Naopak bohatší vrstvy a majitelé továren se stěhují úplně mimo město na venkov. Právě pro Anglii je tento poblíž měst trend velmi patrný i dnes, neboť bohatí vlastní rozsáhlé pozemky na venkově a **chudší bydlí**. Tento trend jsme zapsali jako suburbanizaci, přestože především u nás jde o odlišný trend. Jak již bylo zmíněno, s průmyslovou revolucí vzniká nová třída dělníků, která pracuje v nově vzniklých továrnách. Dochází také ke zvětšování rozdílů mezi jednotlivými třídami. Tento faktor je patrný dodnes. Novinkou ve výrobě je dělba práce, kdy se určité oblasti soustředí na výrobu specifické části a následně je výrobek složen v jednu část. Dochází tedy k zefektivnění výroby, kdy se jedna věc vyrábí mnohokrát. Hromadění přebytků je charakteristické pro tento typ výroby.

Hodnocení:

- akademický text vždy v pasivní formě, nikoliv 1. osoba (jednot. nebo množ. čísla)
  - velmi dobrá vizualizace kauzálního modelu
  - jak může těžba uhlí ovlivnit nové technologie? - zpětná vazba není dostatečně vysvětlena
  - "a chudší bydlí" ??? není dokončeno..
  - v textu je uvedeno, že dochází k zvětšování rozdílů mezi třídami, ale není vysvětleno proč
  - popis dělby práce není moc dobře popsán - nepoužil bych asi termín "část". dělbu práce lze chápat z více hledisek:
    - 1) dělba práce u sociálních vrstev: zemědělci pěstují, dělníci vyrábí, buržoazie vlastní, aristokracie vládne
    - 2) dělba práce u regionů: specializace jednotlivých regionů na výrobu pouze určitého okruhu výrobků, které jsou exportovány do jiných regionů a naopak jsou dováženy nevyráběné výrobky (umožňuje získat úspory z rozsahu...)
  - doporučuji strukturovat text do odstavců podle pravidla: 1 myšlenka/téma = 1 odstavec .. odpovídá to anglosaskému způsobu psaní akademických textů

  - oceňuji detailní popis celého kauzálního modelu a snahu celý model přiblížit čtenáři
  - velmi dobrá vizualizace
  - moje kritické poznámky jsou pouze informativní pro vás
- Náležitosti cvičení: splněno